

SOBRE LA CONVOCATÒRIA ESTATAL DE PROJECTES DE GENERACIÓ DEL CONEIXEMENT 2023

Aquest document recull algunes recomanacions elaborades pel panell de l'àrea MTM de l'Agència Estatal d'Investigació (AEI) de cara a la sol·licitud de projectes d'investigació en la convocatòria PID2023.ⁱ

En primer lloc, es vol destacar el tipus de proposta que s'ha de presentar en aquesta convocatòria. En general, ha de ser un projecte ambiciós, ben argumentat, amb evidències de la seva viabilitat i impacte real dins del seu àmbit científic (o, en el seu cas, en la solució de reptes en l'àmbit social), amb un grup d'investigació coherent i adequat a la proposta (on la grandària no juga un paper fonamental, com es clarificarà després), i amb un pla d'execució ben pensat i sòlid.

Tot i que això és el fonament de la qüestió, ens agradaria aclarir alguns punts que poden ajudar els sol·licitants a vetllar millor la presentació de la seva memòria i a evitar males interpretacions sobre alguns aspectes de la sol·licitud. Els comentaris s'estructuren en quatre seccions.

- I. Dos falsos mites
- II. Novetats que han vingut per quedar-se
- III. Aspectes als quals no se'ls presta l'atenció deguda
- IV. Unes paraules sobre les publicacions derivades del projecte i els informes de seguiment i finals

I. Dos falsos mites

1. "Quants més investigadors millor"

Encara que en la convocatòria es digui explícitament que "es pretén finançar projectes que siguin rellevants, evitant la fragmentació de grups d'investigació", per sobre de la grandària es valora la coherència temàtica de l'equip dins d'un projecte ben plantejat. És cert que equips especialistes en diferents temes poden unir-se per explotar les seves sinergies en un projecte de major qualitat, però això ha de quedar clar en els objectius i el pla de treball. Unir grups en un únic projecte perquè cadascun continuï treballant pel seu compte no és quelcom que es valori positivament.

Un altre aspecte dins d'aquest fals mite és que a vegades es creu que és bona idea incorporar al projecte a persones investigadores poc actives (encara que no s'espera cap contribució per la seva part), perquè així el projecte rebria una major finançament. Aquesta no és la línia d'actuació de l'AEI i en particular del panell MTM. Un projecte ambiciós i d'alta qualitat amb un petit grup d'investigadors (fins i tot amb només un component) i un pressupost ben justificat pot ser finançat en la seva totalitat i amb una finançament major que la d'un altre equip amb molts investigadors. Pel que fa a aquest punt, cal esmentar la participació d'investigadors en diversos projectes. Actualment, una persona pot participar en dos projectes d'investigació (sempre que no en sigui IP de cap d'ells), però és important assenyalar que no hauria de estar en dos projectes realitzant les mateixes aportacions (això equivaldria a finançar dues vegades la mateixa activitat). Aquesta opció té sentit quan una persona treballa en dues línies diferents integrades en diferents sol·licituds de projectes.

2. "La convocatòria de projectes és el finançament basal de la ciència a Espanya"

Això no és cert: la convocatòria de projectes de generació del coneixement és una convocatòria competitiva en la qual es busca assignar uns fons públics limitats a les millors propostes que es rebien. A ningú se li ocroreria pensar que les convocatòries de RyC i JdC són el finançament basal dels recursos

humans d'investigació. Amb els projectes passa alguna cosa semblant, tot i que la taxa d'èxit segueix sent molt més baixa en les convocatòries de recursos humans.

De fet, el caràcter altament competitiu de la convocatòria és sovint la causa que un bon projecte no sigui finançat en una convocatòria concreta, de la mateixa manera que passa amb una persona amb un CV excel·lent que no obté un contracte de RyC o JdC.

II. Novetats que han vingut per quedar-se

- Des de la convocatòria de 2022, l'adequació del pressupost sol·licitat suposa un 10% de la puntuació total del projecte, la qual cosa pot marcar la diferència entre ser finançat o no. No cal perdre de vista que les convocatòries es financen amb fons públics i tots els investigadors hauríem de tenir una sensibilitat especial amb aquest tema. Tots els costos previstos han de ser raonables i estar ben argumentats en el context de la sol·licitud del projecte. És important llegir la convocatòria cada any abans de redactar la memòria del projecte i especialment abans d'elaborar un pressupost.
- Des d'abril de 2021, l'AEI està adherida a la Declaració de San Francisco sobre l'avaluació científica (DORA). En particular, els indicadors quantitius com els índexs d'impacte de les revistes no s'utilitzen com a sinònim de qualitat. A aquestes altures, en què el debat porta temps a la comunitat científica en general, i en les matemàtiques en particular, tots som conscients que publicar un article en el primer quartil del JCR no assegura la qualitat de la recerca, i encara menys quan es tracta d'un article en un número especial d'una revista que edita centenars d'ells cada any.
- **El CVA incorpora una part narrativa** que cal saber aprofitar per destacar els punts més forts de la persona investigadora. No és un lloc on fer un recompte dels articles publicats en diferents quartils del JCR ni on repetir la informació que es dona a altres parts del CVA, sinó que l'important és destacar les pròpies contribucions a la generació del coneixement i la seva rellevància, incloent els resultats destacats i la seva repercussió en l'àrea, així com activitats d'innovació, divulgació, transferència i formació d'investigadors. Els avaluadors agraeixen que es faci un esforç per explicar la trajectòria, les decisions, les influències, indicar quins resultats han transcendit i donar proves d'això. Cal destacar que el codi ORCID és una dada obligatòria i els investigadors haurien de vetllar perquè el seu registre contingui informació actualitzada.

III. Aspectes als quals no se'ls presta l'atenció deguda

Cal insistir que és molt important llegir bé els aspectes que es valoren en l'avaluació dels projectes. Això apareix a l'Annex I de la convocatòria. El que escrivim a continuació no és una llista exhaustiva ni pretén ser-ho, només algunes qüestions que, basant-nos en la nostra experiència, es cuiden poc en un nombre important de sol·licituds.

- És important aclarir el paper de cada integrant de l'equip investigador en els objectius i el pla de treball. Per exemple, és freqüent veure una sol·licitud en la qual només es diu qui és el responsable de cada objectiu i quins investigadors participaran en ell. Això contribueix poc a entendre el pla de treball i el paper de cada investigador. També és freqüent veure llistes enormes d'investigadors a l'equip de treball els noms dels quals no apareixen enlloc al pla de treball. És especialment important que les persones per les quals es sol·licita un contracte tinguin tasques assignades en el projecte.

- És important incloure un pla de contingència davant de possibles dificultats. No oblidem que es tracta d'una proposta d'investigació plurianual i és perfectament entenedor que algun resultat no surti com es espera. Dues preguntes que hauríem de respondre en cas de punts crítics a la proposta són: 1) Què fer si les previsions de partida fallen i no podem resoldre el problema plantejat? i 2) De quina manera es pot aprofitar l'esforç realitzat?
- Encara que sembli redundant, insistim que, si el projecte es finança, els objectius han de complir-se. A part que ho diu la llei, no podem perdre de vista que aquests objectius s'han tingut en compte per prioritzar el projecte davant d'altres. En un informe final no hauria de figurar (com passa a vegades) un objectiu amb un nivell baix de compliment. Aquest aspecte hauria de tenir-se en compte a l'hora de redactar els objectius.
- L'autoplagi es considera una mala pràctica. Si un projecte ja ha estat finançat, tornar a presentar una memòria molt semblant no té sentit. Es valoren les propostes per la seva originalitat, tot i que l'experiència prèvia del grup en la temàtica és rellevant com a indicador de viabilitat.
- En l'impacte esperat dels resultats a vegades s'inclou un paràgraf molt breu indicant que es pretén escriure articles i participar en congressos. Cal destacar que les avaluacions consideren molts més aspectes, com són, entre d'altres, un bon pla de divulgació, possibles beneficis per a la societat, mesures destinades a la valorització dels resultats (encara que sigui a llarg termini), pla d'internacionalització, pla de gestió de dades (si escau) o perspectiva de gènere. Això és especialment important en el cas de projectes d'investigació orientada, en els quals l'impacte suposa el 20% de la puntuació, front al 10% dels projectes d'investigació no orientada.
- La metodologia és un aspecte fonamental, entesa com el conjunt d'eines i estratègies científic-tècniques per aconseguir els objectius. Encara és freqüent llegir propostes en què la metodologia es descriu com un conjunt de reunions periòdiques de l'equip, una recerca de bibliografia o una discussió dels preprints entre els investigadors.
- Els equips d'investigació de les sol·licituds de projectes poden estar liderats per un o dos IP. En les propostes amb un segon IP és molt important justificar adequadament la seva necessitat/conveniència per a la gestió del projecte.

IV. Unes paraules sobre les publicacions derivades del projecte i els informes de seguiment i finals

En el cas desitjable que la nostra proposta hagi estat finançada, és important ser conscient en tot moment que estem gestionant fons públics i cal fer-ho de manera responsable, com hem destacat anteriorment. En particular, és important complir amb la norma d'agraïment explícit a les publicacions derivades del projecte. Als informes de seguiment i finals només les publicacions que incloguin la referència del projecte, estiguin directament relacionades amb els objectius i s'ajustin a les seves dates de durada es consideren vàlides per avaluar la seva aportació a la qualificació global del projecte (molt satisfactori, satisfactori, acceptable, poc satisfactori o insatisfactori). Els gestors agraïxen profundament als IP que no incloguin als seus informes articles que no compleixen aquest requisit.

ⁱ Versió en català utilitzant ChatGPT (12 de gener 2024)